

המשך פעילויות בעקבות הסיפור - הילד הרע

מאת: לאה גולדברג
 איורים: דני קרמן
 הוצאה: הקיבוץ המאוחד
 קבוצת גיל: גנים צעירים

שיחה

אחריות אישית ותהליכי חינוך? מה דעתכם?
 אחריות אישית ותהליכי חינוך? מה דעתכם?

כיום לא מקובל לכנות ילדים בשמות כמו "ילד רע", אלא להצביע על ההתנהגות והמעשים, שיכולים להיות פוגעים, לא מקובלים, מוטעים ועוד.

"הילד הרע" מעניק לנו הזדמנות לעסוק עם הילדים בשאלות מורכבות ביחס לאחריות אישית והאפשרות לשינוי:

איך אנו מסבירים את מעשיו של גד? מה גורם לו להתנהג כך?
 כיצד לדעתנו מרגיש גד כשהוא "מתבלבל" במעשים או בשפה?
 האם "הילד הרע" הוא חלק מגד, או דמות חיצונית? כפי שצייר דני קרמן?
 מהו הערך של דוגמא אישית, כשקוראים את תגובות המבוגרים למעשיו של גד?
 כיצד מתייחסים למשאלה של גד בסוף השיר?

פֶּלְלִי

איזהו גיבור? הכובש את יצרו (אבות ד, א)
איזהו גיבור? הכובש את יצרו (אבות ד, א)

המסורת היהודית מכירה בקיומם זה לצד זה של טוב ברע בכל אחד מאיתנו. ביהדות מכנים אותם יצרים: יצר טוב, ויצר רע. על ילדים ומבוגרים כאחד להשקיע מחשבה ומאמצים רבים כדי להתמודד עם הרע.

איך ילדים לומדים לשלוט ביצרים ודחפים שלהם? במגוון אמצעים: דוגמא אישית, שיחות והסברים, סיפורים והמחזות, ותרגול חוזר.

נצלו אירועים בגן בהם ילדים מתאפקים ומווסתים את עצמם? וגם אירועים בהם הם אינם מתנהגים כראוי - ל"הזדמנויות למידה", כדי לציין את האפשרויות והבחירה העומדות לפנינו. אפשרו לילדים לתקן את עצמם, ושבו אותם על נסיונותיהם "לכבוש את היצר" ולהפוך לגיבורים! (שימו לב לשורש המשותף למילים "גיבור", ו"להתגבר")

מִשְׁחָק

שירי תנועה וידיים

שירי תנועה וידיים עם שינוי בקצב הם הזדמנות יפה לתרגל שליטה עצמית: שולטים בגוף שלנו, ולא נותנים לו לשלוט בנו! כך מעודדים ילדים ליטול אחריות על הידיים, הרגליים, הפה?

צִיָּרָה

להכין סמל גבורה

ניתן להכין סמל גבורה (מדליה, סרט, ...) לגיבורים שמצליחים לשלוט בעצמם. זכרו: אין הגבלה על מספר הגיבורים בגן, או על מספר הפעמים בהן הילדים זוכים "להתגבר"!

שיחה

מי הגיבור שלי?

מי הגיבור שלי? האם הגיבורים של ההורים שונים מאלה של הילדים? אולי הגיבור שלי הוא חבר או בן משפחה שהתגבר על קושי? הצליח לקשור שרוכים, התגבר על ליקוי או מחלה, למד לרכוב על אופניים. אולי הוא מישהו מפורסם שעשה טוב לאחרים. ואולי הוא אדם עם כח, שנלחם באויב וניצח.

השראה

אור וחושך, טוב ורע

אור וחושך, טוב ורע

חודש כסלו וחגיו עוסקים רבות באור וחושך. זכרו: לחושך תפקיד חשוב. הרי בלעדיו אין משמעות לאור!

גד מנסה לגרש את "הילד הרע". שירו "באנו חושך לגרש!" והתייחסו לדימויים שונים של חושך, כולל ה"חושך" שבמעשים.

מתי אותה פעולה נחשבת טובה, ומתי היא נחשבת רעה? חשבו על הילדים על דוגמאות: למשל, אסור לבעוט בחפץ או חבר, אבל רצוי מאד כשמשחקים כדורגל! בבית או בגן לא צועקים, אבל כן מותר לצעוק כדי שישמעו אותנו מרחוק.

אור וחושך, טוב ורע קיימים זה לצד זה בתוך עצמנו ובעולם כולו. אפשר להמחיש זאת תוך יצירה, לדוגמא:

תנו לילדים לצייר ציור בצבע שעה על דף. כסו את הדף כולו בצבע פנדה שחור, תנו לילדים "לקלף" את החושך מהדף, וגלו תחתיו ציור מואר וצבעוני.

הצמידו זה לזה שני בריסטולים, אחד לבן והשני שחור, וגזרו דמות של ילד או ילדה משני בדפים. חברו יחד את הדמויות וקשרו אותן למקל. צרו כך בובה על מקל שהיא מייצגת את קיומם של טוב ורע בתוך אותה דמות. תוכלו להמחזי בעזרת הבובות סיטואציות בהן הדמות מתחילה בשחור, עושה שינוי בהתנהגות והופכת ללבן. תוכלו להדגיש את האחריות במעשינו, בכך שאנו בוחרים איזה צד להבליט.

ניתן גם ליצור בובה של גד ו"הילד הרע", בדומה לאיורים של דני קרמן: גזרו דמות של ילד מבריסטול לבן. גזרו דמות קטנה יותר מבריסטול שחור, והצמידו אותו לדמות של גד בעזרת סיכה מפוצלת. הילדים יוכלו להזיז את הדמות השחורה בהתאם למצב: כאשר הוא "צץ" מחוץ לגד, מה קורה? ומה גד עושה כדי לשלוט בו? (הוא מנסה לגרש אותו החוצה לא להכניס אותו פנימה)

העשרה

איזהו גבור?

איזהו גבור?

למסורת היהודית ביטויים וכללים רבים שעוסקים בהתנהגות ראויה. לכולנו קשה לפעמים לשלוט בעצמנו, ואנו לא תמיד יודעים כיצד לנהוג. במשנה נאמר: "איזהו גבור? הפּוֹבֵשׁ אֶת יָצְרוֹ" (אבות ד א). משמעות המילה "כובש" היא "משתלט", והחכמים מספרים על שני סוגי כובשים: האחד, אנשים חזקים שיכולים לנהל מלחמה ולהשתלט על עיר, והאחר, אנשים חזקים שיכולים לשלוט על יצרם, "לכבוש" אותו. חכמי המשנה אומרים, כי מי שמסוגל להתגבר על יצרים שקיימים בתוכו ולשלוט בעצמו, הוא-הוא הגיבור האמיתי! שליטה עצמית מהווה אתגר למבוגרים ולילדים כאחד. כמו גד בספר, ילדים צעירים לומדים לכבוש את הדחף שלהם להכות או להעליב. כיצד לדעתכם חש ילד שהצליח להתגבר?

שיחה

גד מרגיש כי יש בו "ילד רע" שמציק ומפריע. שוחחו ביניכם: האם באמת יש "ילד רע" בתוכו? מי מקלל את הדודה ודוחף את יוכבד: גד, "הילד הרע" או שניהם גם יחד? היכן נמצא "הילד הרע" כשגד אינו כועס? מה דעתכם?

יצירה

שיחה של צלליות
המאייר דני קרמן בחר לצייר את "הילד הרע" כצל קטן של גד. התבוננו בשניהם. מה עושה "הילד הרע" בשעה שכועסים על גד? בחרו באחת התמונות והמציאו "שיחה של צלליות" בין שתי הדמויות בעזרת הידיים שלכם: האירו על הקיר עם פנס או מנורה חזקה. אחד מכם ייצור צלליות בידיו כאילו היה "הילד הרע", והשני יענה לו בשם גד.

שיחה

המבוגרים מתרגזים על גד

המבוגרים מתרגזים על גד: אבא אומר שהוא מתנהג כמו תינוק, אמא של יוכבד קוראת לו "פרא אדם", וסבתא כל כך כועסת עד שהאף שלה הופך ירוק. מה דעתכם על התנהגות המבוגרים שמדברים עם גד?

שיחה

שוחחו עם ילדיכם על מקרה שבו לא הצלחתם להתגבר על הכעס

שוחחו עם ילדיכם על מקרה שבו לא הצלחתם להתגבר על הכעס. מה אפשר לעשות כדי למנוע זאת? איך מתמודדים עם תוצאות הכעס, אם כבר התעורר?

גד מספר: " כבר ניסיתי הכול כדי לגרש את ה'ילד הרע'. לאורך הספר משובצים שבעה איורים שמתארים את הניסיונות של גד להתמודד עם ה'ילד הרע'. התבוננו בהם ונסו לזהות כיצד הוא מתמודד.

השקפה

"מה לעשות בו, 'בילד הרע'?"

גד שואל: "מה לעשות בו, 'בילד הרע'?" כמו לגד, לכל אחד מאיתנו יצרים והתנהגויות שאיננו גאים בהם. בחרו התנהגות שהייתם רוצים להתגבר עליה ובכך להפוך לגיבור או גיבורה! צרו "סמל גבורה" שאותו יקבלו הגיבורים (לדוגמה: מדליה, כתר, מדבקה, ועוד) והעניקו אותו לילדים כשהם מתגברים על עצמם ומתנהגים כמו בוגרים.

משחק

ריקוד קטן

ה"ילד הרע" מציק לפעמים, אך יש בו גם תכונות טובות, כמו: תעוזה, עצמאות ורצון. מפתיע, אך הוא אפילו יודע לרקוד! בעטיפה הפנימית מצוירת סדרה גדולה של תמונות "הילד הרע". כאשר מתבוננים בה ברצף, נראה כאילו הילד הפך את הכעס שלו לריקוד. אתם מוזמנים לרקוד איתו. בחרו כמה תנועות שהילדים יבצעו והרכיבו מהן ריקוד קטן. תוכלו ללוות את הריקוד בשירה או בתיפוף.

עוד פעילויות באתר ספריית פיג'מה www.pjisrael.org